

Stichting islamitische scholen Rijn en Gouwe

**MEDISCH HANDELEN,
MEDICIJNVERSTREKKING,
ZIEKTE LEERLING

PROTOCOL**

INLEIDING

Leraren op school worden regelmatig geconfronteerd met leerlingen die klagen over pijn die meestal met eenvoudige middelen te verhelpen is, zoals hoofdpijn, buikpijn, oorpijn of pijn ten gevolge van een insectenbeet.

Ook krijgt de schoolleiding of de leerkracht het verzoek van ouder(s) / verzorger(s) om hun kinderen de door een arts voorgeschreven medicijnen toe te dienen.

Een enkele keer wordt werkelijk medisch handelen van leraren gevraagd zoals het geven van sondevoeding, het toedienen van een zetpil of het geven van een injectie.

De schoolleiding aanvaardt met het verrichten van dergelijke handelingen een aantal verantwoordelijkheden.

Leraren begeven zich dan op een terrein waarvoor zij niet gekwalificeerd zijn. Met het oog op de gezondheid van kinderen is het van groot belang dat zij in dergelijke situaties zorgvuldig handelen. Zij moeten daarbij over de vereiste bekwaamheid beschikken.

Leraren en schoolleiding moeten zich realiseren dat wanneer zij fouten maken of zich vergissen zij voor deze handelingen aansprakelijk gesteld kunnen worden. Daarom willen we afspraken vastleggen in dit protocol hoe we in dergelijke situaties handelen.

De drie te onderscheiden situaties zijn:

- Het kind wordt ziek op school
- Het verstrekken van medicijnen op verzoek
- Medische handelingen

De eerste situatie laat de school en de leraar geen keus. De leerling wordt ziek of krijgt een ongeluk en de leraar moet direct bepalen hoe hij moet handelen.

Bij de tweede en de derde situatie kan de schoolleiding kiezen of zij wel of geen medewerking verleent aan het geven van medicijnen of het uitvoeren van een medische handeling. Voor de individuele leraar geldt dat hij mag weigeren handelingen uit te voeren waarvoor hij zich niet bekwaam acht.

Op de volgende pagina's wordt elk onderdeel beschreven. In de bijlagen bevinden zich het betreffende toestemmingsformulier en / of bekwaamheidsverklaring.

Afspraak is gemaakt dat alle teamleden zich hieraan houden. *Eindverantwoordelijke is de directie. Veelal zal de IB-er dit op zich nemen, maar de IB-er sluit altijd kort met de directie om toestemmingsformulieren te ondertekenen.*

Het kind wordt ziek op school

Soms komt een kind 's morgens gezond op school en krijgt tijdens de schooluren last van hoofd- buik- of oorpijn.

Ook kan het bijvoorbeeld door een insect geprikt worden.

In zijn algemeenheid is een leraar niet deskundig om een juiste diagnose te stellen.

Uitgangspunt is dat een kind dat ziek is naar huis moet.

De leerkracht onderneemt actie zodat contact wordt opgenomen met de ouders om te overleggen wat er moet gebeuren (is er iemand thuis om het kind op te vangen, wordt het kind gehaald of moet het gebracht worden, moet het naar de huisarts, etc.?).

De benodigde gegevens van de ouders staan in Parnassys en op de groepslijst die in elke groep voorhanden is. Hier zijn ook alternatieve gegevens beschikbaar voor als ouders niet bereikbaar zijn. Ook wanneer een leraar inschat dat het kind bij een eenvoudig middel gebaat is, wordt contact opgenomen met de ouders.

Vraag altijd toestemming aan de ouders om een bepaald middel te verstrekken. (Dit geldt niet alleen voor een 'onschuldige Paracetamol', maar bijv. ook voor middelen als Azaron e.d.)

Problematisch is het wanneer de ouders en andere, door de ouders aangewezen vertegenwoordigers, niet te bereiken zijn. Het kind kan niet naar huis gestuurd worden zonder dat daar toezicht is. Medicijnen kunnen **niet zonder toestemming** van de ouders verstrekt worden. Daarnaast moet hij inschatten of niet alsnog een (huis-)arts geraadpleegd moet worden.

Raadpleeg bij de geringste twijfel altijd een arts.

Zo kan bijvoorbeeld een ogenschijnlijk eenvoudige hoofdpijn een uiting zijn van een veel ernstiger ziektebeeld. Het blijft zaak het kind voortdurend te observeren. Iedere situatie is anders zodat we niet uitputtend alle signalen kunnen benoemen die zich kunnen voordoen.

Belangrijke signalen zijn onder meer;

- toename van pijn
- misselijkheid
- verandering van houding (bijv. in elkaar krimpen)
- verandering van de huid (bijv. erg bleke of hoogrode kleur)
- verandering van gedrag (bijv. onrust, afnemen van alertheid).

Het verstrekken van medicijnen op verzoek

Kinderen krijgen soms medicijnen of andere middelen voorgeschreven die zij een aantal malen per dag moeten gebruiken, dus ook tijdens schooluren. Te denken valt bijvoorbeeld aan pufjes voor astma, antibiotica, of zetpillen bij toevallen.

Ouders moeten dan vooraf toestemming vragen aan de schoolleiding of een leraar deze middelen wil verstrekken.

Hiertoe moeten zij het formulier "**Het verstrekken van medicijnen op verzoek**" (zie bijlage 1) invullen en ondertekend op school bij de schoolleiding inleveren.

Meestal gaat het niet alleen om eenvoudige middelen, maar ook om middelen die bij onjuist gebruik tot schade van de gezondheid van het kind kunnen leiden.

Het is daarom van belang schriftelijk vast te leggen om welke medicijnen het gaat, hoe vaak en in welke hoeveelheden ze moeten worden toegediend en op welke wijze dat dient te geschieden.

Leg verder de periode vast waarin de medicijnen moeten worden verstrekt, de wijze van bewaren, opbergen en de wijze van controle op de vervaldatum.

Ouders geven door middel van het formulier "Het verstrekken van medicijnen op verzoek" duidelijk aan wat zij van de schoolleiding en de leraren verwachten en die weten op hun beurt weer precies wat ze moeten doen en waar ze verantwoordelijk voor zijn.

Wanneer het gaat om het verstrekken van medicijnen gedurende een lange periode moet regelmatig met ouders overlegd worden over de ziekte en het daarbij behorende medicijn gebruik op school. Een goed moment om te overleggen is wanneer ouders nieuwe medicijnen komen brengen.

Enkele praktische adviezen:

- Neem de medicijnen alleen in ontvangst wanneer ze in de **originele verpakking** zitten en uitgeschreven zijn op naam van het betreffende kind.
- Vraag naar evt. bijwerkingen waar je alert op moet zijn. (ouders kunnen advies vragen hierover aan arts).
- **Noteer**, bijv. in het logboek, dat het medicijn aan het betreffende kind gegeven is.

Mocht de situatie zich voordoen dat een kind niet goed op een medicijn reageert of dat er onverhoopt toch een fout gemaakt wordt bij de toediening van een medicijn bel dan direct met de huisarts of specialist in het ziekenhuis. Bel bij een ernstige situatie direct het landelijk alarmnummer 112. Zorg in alle gevallen dat je duidelijk alle relevante gegevens bij de hand hebt, zoals: naam, geboortedatum, adres, huisarts en / of specialist van het kind, het medicijn dat is toegediend, welke reacties het kind vertoont (evt. welke fout is gemaakt). Bewaar een kopie van het formulier voor het verstrekken van medicijnen op verzoek bij de mutatieformulieren van de groep.

Medische handelingen

Het is van groot belang dat een langdurig ziek kind of een kind met een bepaalde handicap zoveel mogelijk gewoon naar school gaat. Het kind heeft contact met leeftijdsgenootjes, neemt deel aan het normale leven van een schoolkind en wordt daardoor niet de hele dag herinnerd aan zijn handicap of ziek zijn.

Het is belangrijk voor het psychosociaal welbevinden van het langdurig zieke kind om, indien mogelijk, naar school te gaan.

We denken daarbij aan het geven van sondevoeding, het meten van de bloedsuikerspiegel bij suikerpatiënten door middel van een vingerprikje.

In principe worden deze handelingen door de Thuiszorg of de ouders zelf op school verricht. In zeer uitzonderlijke situaties kan door de ouders een verzoek aan de schoolleiding en de leraren gedaan worden om handelingen te verrichten die vallen onder medisch handelen. De directeur kan te allen tijde weigeren toestemming te geven voor het verrichten van medische handelingen.

Het zal duidelijk zijn dat de ouders voor dergelijke ingrijpende handelingen hun toestemming moeten geven. Zonder toestemming van de ouders kan een schoolleiding of leraar niets doen. Gezien de ingrijpendheid van de handelingen is vooraf **schriftelijke toestemming** een vereiste. Ouders vullen hiertoe het formulier "Uitvoeren van medische handelingen" (zie bijl. 2) in en ondertekenen dit formulier. Ook dragen zij er zorg voor dat een bevoegde arts instructie geeft aan betrokken leerkracht(en). De directeur ziet hierop toe.

De formulieren "Uitvoeren van medische handelingen" (bijlage 2) en "Bekwaamheidsverklaring bij het uitvoeren van medische handelingen" (bijlage 3) dienen dus beide ondertekend en ingevuld te worden alvorens de directie een besluit kan nemen.

Wettelijke regels

Voor de hierboven genoemde medische handelingen heeft de wetgever een aparte regeling gemaakt. De Wet Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (Wet BIG) regelt wie wat mag doen in de gezondheidszorg. De wet BIG is bedoeld voor beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg en geldt als zodanig niet voor onderwijzend personeel. Dat neemt niet weg dat in deze wet een aantal waarborgen worden gegeven voor een goede uitoefening van de beroepspraktijk aan de hand waarvan ook een aantal regels te geven zijn voor schoolbesturen en leraren als het gaat om in de wet BIG genoemde medische handelingen. (bron GGD protocol 2010)

Bepaalde medische handelingen – de zogenaamde voorbehouden handelingen – mogen alleen worden verricht door artsen. Anderen dan artsen mogen medische handelingen alleen verrichten in opdracht van een arts. De betreffende arts moet zich er dan van vergewissen dat degene die niet bevoegd is, wel de bekwaamheid bezit om die handelingen te verrichten. De bevoegde persoon wordt gevraagd instructie te geven aan betreffende leerkracht(en) en de "Bekwaamheidsverklaring bij het uitvoeren van medisch handelen" (bijlage 3) in te vullen en te ondertekenen.

Aansprakelijkheid en daaruit voortvloeiende voorwaarden tot medische handelingen

Vorenstaande is ook van toepassing wanneer een leraar bij een leerling een medische handeling verricht.

Technisch gezien vallen leraren niet onder de wet BIG. Deze geldt alleen voor medische en paramedische beroepen. Soms worden leraren betrokken bij de zorg rond een ziek kind en worden daarmee partners in de zorg. In zo'n geval kan het voorkomen dat leraren gevraagd wordt om een medische handeling bij een kind uit te voeren. Deze, niet alledaagse, positie van de leraar vereist dat een leraar een gedegen instructie krijgt hoe de handeling uit te voeren.

Het naar tevredenheid uitvoeren van deze handeling **moet schriftelijk vastgelegd** worden in een bekwaamheidsverklaring. Zodoende wordt een zo optimaal mogelijke zekerheid aan kind, ouders, leraar en schoolleiding gewaarborgd.

Zo zal duidelijk zijn dat er zo zorgvuldig mogelijk is gehandeld. Dit betekent dat een leraar in opdracht van een arts moet handelen die hem bekwaam heeft verklaard voor het uitvoeren van die medische handeling. Echter, de uiteindelijke toestemming om wel of geen medische handeling te verrichten ligt bij de directie van de school.

Binnen organisaties in de gezondheidszorg is het gebruikelijk dat een arts, of een door hem aangewezen en geïnstrueerde vertegenwoordiger, een bekwaamheidsverklaring afgeeft met het oog op eventuele aansprakelijkheden.

Heeft een leraar geen **bekwaamheidsverklaring**, dan kan hij bij onoordeelkundig handelen aangesproken worden voor de aangerichte schade. Het schoolbestuur is echter weer verantwoordelijk voor datgene wat de leraar doet. Kan een school- bestuur een bekwaamheidsverklaring van een arts overleggen, dan kan niet bij voorbaat worden aangenomen dat de schoolleiding onzorgvuldig heeft gehandeld. Een leraar die onbekwaam en/of zonder opdracht van een arts deze handelingen verricht, is niet alleen civielrechtelijk aansprakelijk (betalen van schadevergoeding), maar ook strafrechtelijk (mishandeling). Het schoolbestuur kan op zijn beurt als werkgever eveneens civiel- en strafrechtelijk aansprakelijk gesteld worden.

Beleid Medisch handelen

In principe dragen ouders zorg voor het verrichten van medische handelingen. In zeer uitzonderlijke gevallen kan hiervan afgeweken worden. Specifieke toestemming van de ouders, bekwaamheid en toestemming van de directie spelen dan een voorwaardelijke rol. Indien niet aangetoond kan worden dat een leerkracht voor een bepaalde handeling bekwaam is mag de medische handeling niet uitgevoerd worden. Een leraar die zich niet bekwaam acht ondanks dat deze een bekwaamheids verklaring heeft, kan altijd weigeren medische handelingen te verrichten.

Mocht deze situatie zich voordoen dan zullen ouders daarvan terstond op de hoogte gebracht worden.

BIJLAGE 1 HET VERSTREKKEN VAN MEDICIJNEN OP VERZOEK

Ondergetekende

naam:

ouder van

uit groep

geboren op

verzoekt hierbij aan de directie van basisschool Al Qalam / Annoer

de, op medisch advies verstrekte medicijnen, te verstrekken aan genoemde leerling.

Tevens verklaren de ouders zorg te dragen voor:

- juiste medicijninstructie,
- tijdig verstrekken van de juiste medicijnen in de juiste dosering,
- tijdig informeren van leerkrachten over evt. bijwerkingen waarop gelet moet worden,
- regelmatig bespreken van het medicijngebruik met betrokken leerkracht.

De medicijnen zijn nodig voor onderstaande ziekte:

-

Naam van het medicijn:

Medicijn dient dagelijks te worden toegediend op onderstaande tijden:

uur

uur

uur

uur

Medicijn(en) mogen alleen worden toegediend in de volgende situatie(s) (indien van toepassing):

Dosering van het medicijn:

Wijze van toediening: Wijze

van bewaren:

Ondergetekenden, ouders/verzorgers van genoemde leerling, geven de school c.q. de leerkracht toestemming voor het toedienen van de bovengenoemde medicijnen (beide ouders tekenen).

1.Naam vader:

Datum:

Handtekening:

2.Naam moeder:

Datum:

Handtekening:

MEDICIJNINSTRUCTIE

Er is instructie gegeven over het toedienen van de medicijnen. Op

datum:

Door(naam):

Functie:

De directie van Al Qalam / Annoer gaat akkoord met het verzoek van bovengenoemde ouders voor het verstrekken van medicijnen aan genoemde leerling.

Datum : Handtekening

directie:

BIJLAGE 2   UITVOEREN VAN MEDISCHE HANDELINGEN

Ondergetekende

Naam:

ouder van:

uit groep:

geboren op

geeft toestemming aan:

voor de zogenoemde 'medische handeling' zoals hieronder beschreven. naam

huisarts/ specialist:

telefoon:

evt. naam van contactpersoon
(in ziekenhuis of anders)

Telefoon:

Beschrijving van de ziekte waarvoor de 'medische handeling' op school bij de leerling
nodig is:

Omschrijving van de uit te voeren 'medische handeling':

De 'medische handeling' moet worden uitgevoerd op onderstaande tijden:

dagelijks   anders , te weten

uur

uur

uur

uur

De 'medische handeling' mag alleen worden uitgevoerd in de hieronder nader
omschreven situatie:

De manier waarop de 'medische handeling' moet worden uitgevoerd:

Eventuele extra opmerkingen:

Bekwaamheidsverklaring aanwezig: ja / nee*

*Er moet te allen tijde sprake zijn van een bekwaamheidsverklaring en een instructie voordat de directeur akkoord gaat en de medische handeling kan plaatsvinden.

INSTRUCTIE MEDISCHE HANDELING EN CONTROLE JUISTE UITVOERING

Er is instructie gegeven over de 'medische handeling en de betrokkene is gecontroleerd op de juiste uitvoering

Op datum:

Door (naam):

Functie:

Instelling:

Ondergetekenden, ouders / verzorgers van genoemde leerling, geven de school c.q. de leerkracht toestemming voor de medische handeling zoals beschreven. Beide ouders/verzorgers moeten voor akkoord tekenen.

1. Vader:

Datum:

Handtekening:

2. Moeder:

Datum:

Handtekening:

De directie van Al Qalam / Annoer gaat akkoord met het verzoek van bovengenoemde ouders voor het verstrekken van medicijnen aan genoemde leerling.

Naam:

Datum:

Handtekening:

**BIJLAGE 3   BEKWAAMHEIDSVERKLARING VOOR HET UITVOEREN VAN MEDISCHE
HANDELINGEN**

Ondergetekende, bevoegd tot het uitvoeren van de hieronder beschreven handeling,
verklaart dat:

naam werknemer:

functie:

werkzaam aan/bij: Al Qalam / Annoer

na instructie door ondergetekende, in staat is bovengenoemde handeling bekwaam uit
te voeren.

De handeling moet worden uitgevoerd ten behoeve van:

naam:

geboortedatum

Het uitvoeren van bovengenoemde handeling is voor de leerling noodzakelijk
wegens:

De hierboven beschreven handeling mag alleen worden uitgevoerd op de tijdstippen
waarop de leerling op school aanwezig is. De hierboven beschreven handeling moet
worden uitgevoerd gedurende de periode:

Naam
ondergetekende:

functie:

werkzaam aan / bij:

Plaats:

Datum:

Handtekening: